

גמרא:

המשנה דיברה בענין חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש לנו את הפסח.

תנו רבנן:

אמר השליח להן שישחטו בשבילו. ואמרו גם הם לו לשחוט בשבילם — אוכל כל אחד מהם מן הפסח שנשחט הראשון.

ואם אין ידוע איזה נשחט ראשון שניהם יצאו לבית השריפה.

לא אמר השליח להם לשחוט בשבילו, וגם הם לא אמרו לו לשחוט בשבילם — אינן אחראין זה על זה. אין זה מענינו של האחד לדעת מה עשה האחר ומי נשחט ראשון, ואוכל כל אחד משלו.

צט-א

מכאן בגלל דבר הדומה למה שלמדנו כאן, אמרו חכמים: יפה שתיקה לחכמים קל והומר לטפשיים, שנאמר: [במשלי יז] "אויל מחריש חכם יחשב".

שהרי אילו היו בני החבורה והשליח שותקין ולא אומרים זה לזה לשחוט עבורם, יכלו כל אחד לאכול משלו. ואילו כאשר אמרו זה לזה לשחוט, אם אין ידוע איזה נשחט ראשון שניהם יוצאים לבית השריפה.

שנינו במשנה: שנים [ראובן ויוסף] שנתערבו פסחיהם זה [ראובן] מושך לו אחד, וזה [יוסף] מושך לו אחד, זה [ראובן] ממנה עמו אחד מן השוק [את שמעון אחיו],

וזה [יוסף] ממנה עמו אחד מן השוק [את בנימין אחיו].

"זה בא אצל זה וזה בא אצל זה". ראובן שהיה מנוי תחילה על פסחו הולך ועומד אצל בנימין. ואומר לו, אם שלך הוא פסח זה, [שכאשר יוסף אחיך משך לו טלה אחד את שלו הוא משך, ואתה נמנית עמו] הרי ידי משוכות משלי, ואני נמנה על שלך,

נמצא שעכשיו ראובן משך את ידו מהפסח שלו שביד שמעון אחיו. ועכשיו נמנה יוסף עם שמעון על הפסח שהיה בשעת ההפרשה שייך לראובן. הא למדת, שאף על פי שהמפריש את הפסח אינו מנוי עליו, עדיין הפסח כשר.

והוינן בה: לימא האם נאמר שמתניתין דלא כרבי יהודה? [ומפרש והולך:]

דתניא: נאמר [בשמות יב] בענין המינוי על קרבן פסח, "ואם ימעט הבית מחיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשות".

ודרש רבי יהודה מהמלה: "ימעט": מלמד שמתמעטין בני החבורה והולכין, ועדיין הפסח כשר. ובלבד שיהא אחד מבני חבורה הראשונה [שנמנו על הפסח בשעת לקיחתו] קיים, ש"ימעט" משמע שעדיין יש שוור מועט מהחבורה הראשונה דברי רבי יהודה.⁽¹⁾

רבי יוסי אומר: אפילו אם אין אחד מבני

אלא שאם נפרש כן קשה במה נחלק עליו רבי יוסי בהמשך הברייתא. הרי דבריו ודברי רבי יוסי שווין. לכן בעל כרחך יש לפרש כמו שפירשנו בדעת רבי יהודה. רש"י.

1. מתוך לשון רבי יהודה עצמו אין ראיה שצריך שיהיה אחד מבני החבורה ראשונה קיים. ואפשר לבאר את דבריו שצריך שיהא לפסח בעלים איזה שהוא.

החבורה הראשונה קיים, מתמעטים והולכים, **ובלבד שלא ישאירו את הפסח** זמן מועט **כמות שהוא** [לבדו] בלי בעלים כלל.

ובמשנה מבואר שיוסף ושמעון שוחטין את הפסח שהיה מתחילה של ראובן, והרי זה שלא כדברי רבי יהודה. שהרי לרבי יהודה צריך שיהא אחד מבני החבורה הראשונה קיים, ויוסף ושמעון אינם מבני החבורה הראשונה.

אמר רבי יוחנן: אפילו תימא אפילו אם תאמר שמשנתנו כדעת רבי יהודה ניחא.

שהרי כיון דאמר רבי יהודה [לעיל צא]. **אין שוחטין את הפסח על היחיד**, אם כן מעיקרא כאשר ראובן קנה פסח לבדו, הרי לא היה יכול לשחוט אותו אלא אם יצטרף אליו עוד אדם, ולכן, על דעת לאמנויי אחרנא בהדיא קאי להמנות אדם אחר איתו, הקרבן עומד.

וכיון שהקרבן עומד על דעת להמנות עליו אדם אחר איתו, הרי כאשר בא ראובן ומינה עמו את שמעון אחיו, כאחד מבני חבורה שבשעת הלקיחה דמי [דומה].

אמר רב אשי ראה לדברי רבי יוחנן:

מתניתין נמי דייקא יש לדייק ממשנתנו שהיא סוברת כרבי יהודה. **דקתני: וכן חמשה חבורות של חמשה בני אדם בכל חבורה**, שנתערבו פסחיהם, כל חבורה נפרדת. [כל אחד מבני החבורה הולך לחבורה אחרת]. ובכל חבורה יש חמשה אנשים שכל אחד מהם בא מחבורה אחרת.

ומשמע מהמשנה **חמשה אין**, אם היו חמשה בכל חבורה, יש להם תקנה, אבל של חמשה וארבעה אם היו 4 חבורות של חמשה, וחבורה אחת של ארבעה, לא! אין להם תקנה!

ולמה אין להם תקנה? הרי יכולים להביא אחד מן השוק ולצרף לחבורה של הארבעה, והרי זה כתבורה של חמשה!

לאו וכי לא זה הטעם: **משום דלא פייש חד מבני חבורה גביה**. משום שלא נשאר אחד מבני החבורה הראשונה באחד מן הפסחים. [שהרי האדם שהביאו מן השוק אינו מבני החבורה הראשונה],

ואם נאמר שהמשנה כרבי יוסי קשה, מה איכפת לי שלא נשאר אחד מבני החבורה הראשונה קיים? הרי לדעת רבי יוסי מספיק שיש בעלים כל שהוא לפסח!

אלא בעל כרחך משנתינו כרבי יהודה, ודוקא בשנים שנתערבו פסחיהם, יש להם תקנה על ידי אדם מן השוק, כי אין שוחטין את הפסח על היחיד והפסח עומד מעיקרו על דעת להמנות עליו אדם נוסף, והרי זה כאילו היה מגוי מתחילתו על הפסח בשעת לקיחה,

אבל בחבורה של ארבעה בני אדם, אין להם תקנה על ידי אדם מן השוק, כי הפסח היה כשר מתחילתו בלא אדם נוסף. ואי אפשר להמנותו לבדו על פסח אחד בלא הבעלים הראשונים.

ומסקינן: **שמע מינה** שאכן משנתנו כרבי יהודה.

הדרן עלך מי שהיה טמא

וסליקא לה פסח שני.